

III

(Prípravné akty)

VÝBOR REGIÓNOV

77. PLENÁRNE ZASADNUTIE 26. A 27. NOVEMBRA 2008

Stanovisko Výboru regiónov „Integračná politika a medzikultúrny dialóg“

(2009/C 76/01)

VÝBOR REGIÓNOV

- zastáva názor, že medzikultúrny dialóg je kľúčovým nástrojom pri podporovaní chápania kultúrnej rozmanitosti, posilňovaní a zjednocovaní ľudí vo viacjazyčnej, multikultúrnej Európe;
- je presvedčený, že dialóg medzi rôznymi náboženstvami a svetonázormi je jedným z hlavných nástrojov trvalo udržateľného medzikultúrneho dialógu;
- preto vyzýva Európsky parlament, aby presadzoval Európsku chartu medzikultúrneho dialógu, a navrhuje Európskej komisii a členským štátom, aby zorganizovali trvalú európsku platformu medzikultúrneho dialógu, zahŕňajúcu miestne a regionálne orgány, s cieľom rozvinúť systematický dialóg vychádzajúci z našich miest a regiónov;
- zastáva názor, že miestne a regionálne orgány majú dôležité právomoci pri podpore medzikultúrneho dialógu;
- nazdáva sa, že miestne orgány by mali nastoliť otvorený dialóg s jednotlivými skupinami alebo zložkami spoločnosti, následne iniciovať a podporovať komunikáciu medzi týmito skupinami, organizovať stretnutia, ako aj šíriť osvetu formou prednášok, festivalov, výstav a iných foriem aktivít;
- poukazuje na to, že v mnohých členských štátoch sú regionálne a miestne orgány zodpovedné za právne predpisy týkajúce sa politiky integrácie a jej realizáciu v praxi, a preto zohrávajú kľúčovú úlohu pri integrácii prisťahovalcov;
- zastáva názor, že medzikultúrny dialóg je podmienkou úspešnej integrácie. Miestne a regionálne orgány, ktoré sú ľuďom blízko, sú schopné stimulovať vzájomné uznávanie a aktívnejšie zapojenie do medzikultúrneho dialógu.

Spravodajca: Milan BELICA (SK/EELS), predseda Nitrianskeho samosprávneho kraja

Referenčný dokument

Žiadosť francúzskeho predsedníctva o stanovisko na tému Integračná politika a medzikultúrny dialóg: úloha miestnych a regionálnych orgánov

I. POLITICKÉ ODPORÚČANIA

VÝBOR REGIÓNOV,

Myšlienka medzikultúrneho dialógu

1. zastáva názor, že základný princíp, na ktorom spočíva európska integrácia, je rešpektovanie a podpora kultúrnej rozmanitosti. Z tohto hľadiska je medzikultúrny dialóg kľúčovým nástrojom pri podporovaní chápania kultúrnej rozmanitosti, posilňovaní a zjednocovaní ľudí vo viacjazyčnej, multikultúrnej Európe;

2. zdôrazňuje, že medzikultúrny dialóg spojený so sociálnou a územnou súdržnosťou môže napomôcť pri vstevovaní základných hodnôt osobného, spoločenského a občianskeho života, akými sú napríklad solidarita, zodpovednosť, tolerancia, rešpekt, tradičné hodnoty, snaha o sociálny pokrok a chápanie sociálnej a kultúrnej rozmanitosti. Môže tiež posilniť schopnosť komunikácie medzi jednotlivcami a skupinami s rôznym kultúrnym pôvodom, ako aj schopnosť solidárneho spoluzitia;

3. zdôrazňuje, že rovnosť prístupu ku kultúre a sloboda vyjadrenia kultúry je základnou črtou súboru európskych hodnôt a noriem a predpokladom medzikultúrneho dialógu a integrácie;

4. zdôrazňuje, že pre efektívne presadzovanie medzikultúrneho dialógu je nevyhnutná spolupráca na regionálnej a miestnej úrovni, ktorá zapája miestnych a regionálnych tvorcov rozhodnutí, sociálnych partnerov, vzdelávacie a školiace inštitúcie, mimovládne organizácie, mládežnícke, športové a kultúrne organizácie, ako aj štruktúry zastupujúce prisťahovalcov a iných relevantných partnerov na úrovni občanov. Náboženské a sekulárne združenia sú tiež dôležitými partnermi v rámci tohto dialógu a pomáhajú vytvoriť potrebu vzájomného pochopenia a tolerance, samozrejme za predpokladu, že dokážu sprostredkovať potrebu takéhoto prístupu;

5. je presvedčený, že dialóg medzi rôznymi náboženstvami a svetonázormi je jedným z hlavných nástrojov trvalo udržateľného medzikultúrneho dialógu. Organizácie zastupujúce rôzne vyznania sú základnými aktérmi našej spoločnosti a na miestnej a regionálnej úrovni majú verejné a náboženské orgány možnosť spoločne rozvíjať pracovné metódy na podporu vzájomného porozumenia a posilňovania medzikultúrneho dialógu. Podpora týchto metód a aktivít vypracovaných na miestnej a regionálnej úrovni môže tiež viesť k posilneniu zásady vzájomného porozumenia;

6. preto vyzýva Európsky parlament, aby presadzoval Európsku chartu medzikultúrneho dialógu, a navrhuje Európskej komisii a členským štátom, aby zorganizovali trvalú európsku platformu medzikultúrneho dialógu, zahŕňajúcu miestne

a regionálne orgány, s cieľom rozvinúť systematický dialóg vychádzajúci z našich miest a regiónov;

Úloha miestnych a regionálnych orgánov v medzikultúrnom dialógu

7. zastáva názor, že miestne a regionálne orgány majú dôležité právomoci pri podpore medzikultúrneho dialógu. Nesú hlavnú zodpovednosť za formovanie a podporu bohatej rozmanitosti našich kultúr. Majú kľúčovú úlohu pri šírení a uplatňovaní osvedčených postupov a výmene skúseností v rámci medzikultúrneho dialógu, najmä tým, že koordinujú viacrozmerné miestne a regionálne siete so zapojením všetkých príslušných aktérov;

8. domnieva sa, že miestne a regionálne orgány môžu zo svojej pozície šíriť poznanie o súčasnej komplexnej realite a spolužiť rôznych kultúrnych identít a vierovyznaní. Z toho dôvodu je dôležité, aby mali reálne poznanie o jednotlivých skupinách, ich činnosti a vplyve v spoločnosti. Preto je potrebné vytypovať čo možno najväčší okruh činiteľov, ktorí sa podieľajú na medzikultúrnom dialógu a začleniť ich do štruktúr na priamu a intenzívnu spoluprácu s príslušnými miestnymi a regionálnymi orgánmi;

9. všíma si, že mnohé medzikultúrne iniciatívy sú riadené na miestnej alebo regionálnej úrovni. Miestne a regionálne orgány majú pre svoju blízkosť k občanom strategicky dobrú pozíciu na uspokojovanie špecifických potrieb a požiadaviek skupín rôznych kultúr na ich území – v partnerskej spolupráci s ostatnými aktérmi na miestnej úrovni. Zároveň môžu podnecovať intenzívnejší medzikultúrny dialóg;

10. nazdáva sa, že miestne orgány by mali nastoliť otvorený dialóg s jednotlivými skupinami – zložkami spoločnosti, následne iniciovať a podporovať komunikáciu medzi týmito skupinami, organizovať stretnutia, ako aj šíriť osvetu formou prednášok, festivalov, výstav a iných foriem aktivít. Miestne a regionálne orgány by mali iniciovať otvorený dialóg, v ktorom by vystupovali nestranne, s rešpektom k slobode a právam jednotlivca a skupín a ďalej len ako sprostredkovatelia, eventuálne môžu poskytovať „poradenskú službu“ (informácie, projekty);

11. zastáva názor, že prisťahovalci by mali mať možnosť hlasovať v miestnych a regionálnych voľbách a voľbách do Európskeho parlamentu;

12. povzbudzuje preto príslušné orgány a politické skupiny, aby podporovali ich účasť s cieľom uľahčiť ich integráciu do spoločnosti;

Medzikultúrny dialóg ako základná podmienka integračnej politiky

13. zastáva názor, že medzikultúrny dialóg je podmienkou úspešnej integrácie. Miestne a regionálne orgány, ktoré sú ľuďom blízko, sú schopné stimulovať vzájomné uznávanie a aktívnejšie zapojenie do medzikultúrneho dialógu;

14. odporúča, aby Európska únia v rámci svojich právomocí zabezpečila jasné rámce a predpoklady pre úspešnú integráciu, no uznáva tiež, že prisťahovalctvo a integračná politika sú v právomoci jednotlivých členských štátov a že je potrebné rešpektovať zásadu subsidiarity;

15. pripomína, že je potrebné vytvoriť a podporovať štruktúry riadenia (jednotné kontaktné miesta), ktoré umožnia prisťahovalcom získať popri odpovediach na praktické otázky a zvyčajné problémy s byrokraciou aj užitočné informácie určené predovšetkým novým prisťahovalcom;

16. poukazuje na to, že v mnohých členských štátoch sú regionálne a miestne orgány zodpovedné za právne predpisy týkajúce sa politiky integrácie a jej realizáciu v praxi, a preto zohrávajú kľúčovú úlohu pri integrácii prisťahovalcov. Pri vypracovaní spoločných európskych rámcov, podľa bodu 14 je potrebné zohľadniť rozdiely v systémoch jednotlivých štátov, ako aj ich zemepisnú polohu, existujúce zvyklosti ako aj historické a kultúrne špecifiká. To tiež znamená, že miestne a regionálne orgány by mali uplatňovať integračný model v závislosti od vlastných špecifik;

17. zdôrazňuje, že miestne a regionálne orgány sú často spoluzodpovedné za stanovenie účinnosti mnohých aspektov politiky integrácie prostredníctvom postupov, pomocou ktorých si plnia svoje povinnosti v tejto oblasti;

18. vyzýva, aby na integračné opatrenia na miestnej a regionálnej úrovni boli vyčlenené primerané zdroje a aby boli preskúmané existujúce programy. Miestnym a regionálnym samosprávam treba pomôcť pri organizovaní integračného procesu a poskytnúť im informácie a finančné prostriedky a taktiež im umožniť rozvíjať osvedčené postupy. Preto sa odporúča zahrnúť procesy a opatrenia umožňujúce financovanie projektov a postupov na miestnej a regionálnej úrovni na integráciu prisťahovalcov;

19. konštatuje, že prisťahovalctvo do Európskej únie má veľký rozsah. V tomto prípade je nevyhnutné zintenzívniť spoluprácu a dialóg v kultúrnej oblasti, aby sa dosiahlo, že kultúrne rozdiely nebudú vyvolávať disharmóniu, ale že sa namiesto toho stanú nástrojom tolerancie a zjednocovania ľudí v multikultúrnej Európe na základe vzájomného rešpektu a solidarity;

20. žiada zintenzívniť úsilie pri príprave spoločnej európskej politiky v oblasti neregulárneho prisťahovalctva. Mnohé z právnych aspektov neregulárneho prisťahovalctva presahujú kompetencie miestnych samospráv, avšak sociálne dôsledky

tohto javu je cítiť najskôr a predovšetkým na miestnej a regionálnej úrovni. Pri príprave spoločných politických opatrení v rámci medzikultúrneho dialógu je potrebné nájsť spôsoby a vynaložiť úsilie na využívanie konzultácií s regionálnou a miestnou úrovňou a na vyriešenie špecifických problémov súvisiacich s neregulárnym prisťahovalctvom;

21. nazdáva sa, že regionálne a miestne orgány zohrávajú špecifickú úlohu pri riešení problémov týkajúcich sa migračnej politiky, pretože mnohé služby, ktoré sú dôležité pre úspešnú integráciu, ako bývanie, zdravotná starostlivosť, vzdelávanie, vyučovacie programy na získanie zručností a osvojenie si jazykov atď. poskytujú miestne a regionálne orgány, a preto sú tiež prvé, ktorých sa problémy v tejto oblasti dotýkajú;

22. pripomína, že proces integrácie niekedy trvá aj niekoľko generácií, najmä na miestnej úrovni, a preto považuje za veľmi dôležité, aby miestne a regionálne orgány zabezpečovali účinnú integráciu v štruktúrnom, sociálnom a kultúrnom zmysle slova. Konkrétne musia svojou pomocou prispieť k tomu, aby prisťahovalci neboli diskriminovaní a mali práva a prístup k zdrojom, zamestnaniu a službám, aby sa v plnej miere mohli začleniť do európskej spoločnosti, čo je absolútne nevyhnutné. Rozhodujúci je prístup na normálny trh práce, pričom podmienky tohto prístupu stanovujú členské štáty;

23. odporúča preskúmať možnosť vytvoriť v každom členskom štáte sieť miestnych a regionálnych orgánov, aby sa zlepšila spolupráca pri efektívnom spracovaní migračných tokov a pri informačne zabezpečenej integrácii prisťahovalcov pomocou projektov na miestnej úrovni podporovaných týmito orgánmi;

24. poukazuje na Európsky rok medzikultúrneho dialógu 2008, ktorý prostredníctvom podpory porozumenia pre rôzne kultúry prináša dôležitý impulz k integrácii ľudí prisťahovaleckého pôvodu. Komisia by mala preskúmať, či každoročný „Európsky deň integrácie a medzikultúrnej tolerancie“ môže posilniť povedomie a či dokáže upozorniť na obohatenie vyplývajúce z kultúrnej rozmanitosti;

Podpora bytovej otázky v rámci integračného procesu

25. odporúča vytvoriť podmienky na integráciu rodín prisťahovalcov do miestnych rodín a komunit prostredníctvom integrovaných programov, na ktorých by sa aktívne zúčastňovali prisťahovalci a ktoré by sa týkali novej definície zastavaného prostredia a územného plánovania, poskytovania služieb, zlepšenia kvality prostredia a boja proti sociálnemu vylúčeniu. Poukazuje na nevyhnutnosť zrealizovať ďalší výskum, ktorý by zhrnul skúsenosti v oblasti zabezpečenia bývania pre prisťahovalcov vo všetkých členských štátoch za niekoľko posledných rokov. Mimoriadna pozornosť by sa pritom venovala skúsenostiam pri uskutočňovaní programov na zlepšenie života v štvrtiach s vysokým podielom prisťahovalcov;

26. vyzýva miestne a regionálne orgány, aby využívali existujúce možnosti financovania z fondov EÚ pri zabezpečovaní prístupu prisťahovalcov, uchádzačov o azyl a utečencov k zamestnaniu, službám sociálnej a zdravotnej starostlivosti a bývaniu. Miestne a regionálne orgány by mali zabezpečiť kvalitu a rozsah verejných služieb a vzdelávacích a školiacich programov a kvalitu života miest prostredníctvom účinných programov obnovy upadajúcich mestských častí;

Kvalifikácia a zamestnanosť v súvislosti s integráciou

27. upozorňuje na skutočnosť, že ak chýbajú projekty na prijímanie a integráciu a stabilné zamestnanie, prisťahovalci sa môžu stať obeťou zneužívania a kriminality alebo sa môžu stať dobrovoľne alebo nedobrovoľne páchatelmi trestnej činnosti, čo môže negatívne pôsobiť na bezpečnosť a sociálnu súdržnosť;

28. navrhuje, aby členské štáty v spolupráci s miestnymi a regionálnymi orgánmi a so všetkými hospodárskymi a sociálnymi partnermi vynaložili úsilie na zlepšenie prístupu prisťahovalcov k pracovným miestam v rámci právomocí členských štátov a na boj proti diskriminácii na trhu práce. Členské štáty by ich mali informovať o možnostiach a motivovať ich k príprave na zamestnanie, a to prostredníctvom sústavných a prípadne aj špecifických programov celoživotného vzdelávania;

Multilingvizmus a výuka cudzích jazykov ako prostriedok na šírenie medzikultúrneho dialógu

29. zastáva názor, že rozvoj pocitu spolupatričnosti vzniká už v školách a že programy na prijímanie a začleňovanie môžu byť organicky rozpracované vo všetkých predškolských, školských a vysokoškolských systémoch členských štátov;

30. nazdáva sa, že miestne a regionálne orgány by mali presadzovať úlohu a význam vzdelávania ako dôležitého prostriedku na výučbu o rozmanitosti;

31. vyzýva, aby sa väčšia pozornosť venovala kultúrnemu, jazykovému a intelektuálnemu potenciálu prisťahovalcom, pretože pre Európsku úniu v globalizovanom svete to má veľký význam;

32. nalieha na potrebu podporovať výučbu zameranú na vzájomné porozumenie. V rámci dodržiavania princípu jednoty, prispôbiť učebné osnovy multikultúrnemu prostrediu Európskej únie a myšlienke aktívnej podpory medzikultúrneho dialógu;

33. kladie veľký dôraz na výučbu cudzích jazykov a rozvíjanie základov multilingvizmu už v predškolskom veku. Vyzdvihuje znalosť jazyka v hostiteľskej krajine. Zdôrazňuje veľký význam dobrej znalosti jazyka hostiteľskej krajiny a územia pobytu; navrhuje preto, aby boli vypracované príslušné podporné opatrenia a možnosti vzdelávania v rámci školy a pre rôzne vekové skupiny prisťahovalcov i mimo školského prostredia;

34. stotožňuje sa tiež s potrebou podporovať dialóg medzi náboženskými spoločenstvami a združeniami a inými subjektmi v oblasti kultúry. Ľudia v EÚ musia nadobudnúť lepšie znalosti o krajinách EÚ i mimo EÚ a lepšie im porozumieť, vrátane ich histórie a kultúry. Prisťahovalcom i miestnym obyvateľom sa musí poskytovať pozitívne vzdelávanie o Európe: objavovanie spoločných hodnôt a spoločnej histórie, interakcia medzi kultúrami, podobné sociálne a politické práva a povinnosti;

35. navrhuje, aby sa miestne a regionálne orgány zaviazali posilňovať medzikultúrne povedomie medzi zamestnancami miestnych a regionálnych orgánov a iných poskytovateľov verejných služieb a presadzovať v týchto inštitúciách spravodlivé zastúpenie zamestnancov z radov prisťahovalcov alebo národnostných menšín;

36. verí, že miestne a regionálne orgány môžu byť oporou pri vytvorení prostredia pre zahraničných študentov, aby im aspoň na krátky čas pomohli vytvoriť väzby na miesto, kde študujú;

Posilnenie spolupráce s médiami

37. vyzýva miestne a regionálne orgány, aby v úzkej spolupráci s miestnymi médiami, ako aj organizáciami a združeniami so záujmami v oblasti kultúry uskutočňovali informačné kampane na miestnej a regionálnej úrovni, pričom môžu osloviť najmä „znevýhodnené“ skupiny a tým zaistiť maximálne využitie dostupných príležitostí;

38. považuje za dôležitú úlohu miestnych médií čo možno najobjektívnejšie informovať o situácii a realite v európskych multikultúrnych spoločnostiach, a tak na jednej strane posilňovať prispôbivosť obyvateľstva hostiteľskej krajiny (zvyšovať medzikultúrne povedomie a znalosti, akceptovať prisťahovalectvo) a na strane druhej motivovať prisťahovalcov, aby sa integrovali a rešpektovali kultúru, tradície, zvyky a jazyky hostiteľskej krajiny a ostatných členských krajín Európskej únie;

39. navrhuje osloviť aktérov na miestnej či regionálnej úrovni prostredníctvom decentralizovaných podujatí a podporiť ich primerané mediálne pokrytie v regionálnych médiách. Miestne a regionálne orgány by mali presadzovať zdôraznenie úlohy médií pri podpore rovnosti a vzájomného porozumenia a kontinuálne vytvárať podmienky na podporu kultúrneho dialógu;

40. konštatuje, že je nevyhnutné presadzovať vytvorenie nových priestorov (rôzne digitálne prostredia, osobitné kaviarne, aktivity v parkoch alebo na námestiach) medzikultúrneho dialógu a navrhuje podporovať diskusie v mestách, vedenie dialógu, vyučovanie jazykov, integračné projekty, pomoc pri uplatnení sa na trhu práce, snahy o emancipáciu, projekty na boj proti diskriminácii atď. a na miestnej úrovni zabezpečiť systematickú výmenu a monitorovanie skúseností, nových postupov, úspechov i neúspechov.

II. PRÍLOHA**Ad 6**

Program „Medzikultúrne mestá“, iniciatíva Rady Európy a Európskej komisie, je sieťou európskych miest pre dialóg medzi kultúrami. Cieľom siete je výmena skúseností a osvedčených postupov medzi jej členmi, a to v otázkach, ktoré sa týkajú zamestnanosti, jazyka, vzdelávania, kultúry, médií a pod.

Ad 23

V krajinách, v ktorých už bola takáto sieť služieb vyskúšaná v rámci činnosti miestnych komisií, sa urýchlil proces spracovania žiadostí o azyl a zlepšili sa životné podmienky žiadateľov o azyl. Podporila sa tak ich integrácia do miestnych spoločností prijímajúcich krajín, čo prinieslo aj značné výhody v oblasti bezpečnosti a kvality života.

Arco Latino navrhuje podporu sietí a združení na európskej úrovni, aby sa ocenil duch medziregionálnej spolupráce a skoorinovali sa opatrenia medzi členskými štátmi, ktoré sa stretávajú s rovnakými výzvami v oblasti prisťahovalectva. Len týmto spôsobom spolupráce bude možné posilniť koordinovaný postup s krajinami pôvodu.

Ad 28

Asociácia miest (REVES) zapojila do svojich aktivít prisťahovalcov a výsledky spolupráce sú veľmi dobré. Členovia Európskej siete miest a regiónov za sociálne hospodárstvo (REVES) vyvíjajú množstvo iniciatív v prospech medzikultúrneho dialógu a participatívnej integrácie. Štátni príslušníci tretích krajín alebo iné osoby prisťahovaleckého pôvodu sú čiastočne zapojené nielen do realizácie, ale aj do plánovania týchto iniciatív (ktoré stále pokračujú). Experimentuje sa so zavádzaním nových priestorov pre spoluúčasť a medzikultúrny dialóg. Medzi nimi sú: a) kaviarne ako miesto stretávania starších prisťahovalcov, b) opatrenia medzikultúrneho dialógu v rámci verejných parkov, čo zahŕňa prácu

s rôznymi skupinami mladých ľudí, ktorí trávia v parku svoj voľný čas, c) práca na schopnostiach a zručnostiach prisťahovalcov (založená na projekte „Extracompetenze“), d) organizovanie aktivít v školách, ktoré by spojili rodičov rôznych národností, alebo e) založenie sociálno-hospodárskych podnikov (napr. družstiev) prisťahovalcami a miestnymi obyvateľmi.

Ad 30

Projekt „Dvojičky“ rádia Regina, v ktorom redaktori hľadajú paralely a porovnávajú slovenské historické osobnosti alebo tradície s osobnosťami a tradíciami z iných členských štátov EÚ.

Ad 32

Postupné prenikanie dnes už paneurópskych kultúrnych tradícií na Slovensko – ako napríklad „Deň susedov – Neighbours day“ alebo „Deň hudby“ atď.

Iniciatíva DG DEV Európskej komisie a vysielanie úradníkov EÚ ako „veľvyslancov“ do škôl na Deň Európy 9. mája.

Ad 33

Motiváciu učiť sa cudzie jazyky treba stimulovať u mladých ľudí a detí už od malička. Vyučovanie cudzích jazykov by sa malo začať v čo najnižšom veku, pretože učenie prebieha rýchlejšie a vo väčšom rozsahu. Je potrebné ďalej rozvíjať pokrok pri osvojovaní si cudzích jazykov na základných a stredných školách. Proces vzdelávania musí poskytovať viac príležitostí rozprávať cudzím jazykom na základnej škole a naučiť sa tretí jazyk na strednej škole. Možnosti pre študentov na zdokonaľovanie jazykových zručností, ktoré ponúkajú univerzity, by sa mali rozšíriť ďalším rozvíjaním programu celoživotného vzdelávania zameraného na podporovanie mobility študentov a pracovníkov.

V Bruseli 26. novembra 2008

Predseda
Výboru regiónov
Luc VAN DEN BRANDE